

גבולות היחידה: פרק כ"ח (מומלץ לפרוש על פני שני שיעורים)

נושא היחידה: בגדי הכהנים

כתבה: אפרת דהן

מספר שיעורים: 2

הסבר כללי: בפרק זה מתוארים בגדי הכהנים הנעשים ל"כבוד ותפארת" (ב'). מעבר לכך, תפקידם הוא לבטא את הרעיון, שהכהנים מחברים בין העם לקודש (לדוגמה, האורים ותומים שבהם שואלים על ענייני ציבור ומלחמה).

מומלץ לקרוא את הרעיונות ולחבר מתוכם מהלך מוביל המתאים לכך.

להלן מספר רעיונות לפתיחת השיעור. מספיק לבחור ברעיון אחד.



- **פתיחה:** אפשר להראות תמונה של הפעמון שמצאו בעיר דוד ולשאל שאלת גירוי: האם למישהו יש רעיון מה זה? לעורר סקרנות להמשך - נראה בהמשך השיעור מה הקשר... **מצ"ב קישור לסרטון על מציאת פעמון הזהב.**

<https://www.youtube.com/watch?v=xWevkJsaniA&spfreload=10>

- אפשר לדבר על כל מיני סוגי בגדים (בגדי רופא, טייס, כבאי, שופט, טייס - סרבל וכו'...) ולנסות לראות האם יש להם מכנה משותף, או לחלק את הבגדים לקבוצות [בגדים שהם לכבוד (שופט), בגדים שהם לצורך התפקיד / עוזרים בתפקיד (סרבל לטייס, בגדי צבע וכו')], ואחר כך לשאל את התלמידים: למה, לדעתכם, נועדו בגדי הכהן?

- אפשר להציג בפני התלמידים שתי תמונות - בתמונה אחת יופיע איש רגיל, ובשנייה - מפקד בכיר או מלך, ואז לשאול: מי יותר חשוב? כיצד אנו יודעים זאת? (ההיבט הערכי בחלון מסרים והפנמה)

עיון בפסוקים: א'-ה'

- להסביר מה פרוש "לכבוד ולתפארת" (רמב"ן על פסוק ב': "שיהיה נכבד ומפואר במלבושים נכבדים ומפוארים... אלה הבגדים - לבושי מלכות הן. בדמותן ילבשו המלכים בזמן התורה, כמו שמצינו בכתונת 'ועשה לו כתונת פסים'... "ע"ש).
- הקראה בקול של פסוקים א'-ה'. התלמידים יספרו או יסמנו את הבגדים (יש לשים לב לכך שבפסוקים אלה מצוינים שישה בגדים בלבד), ויכינו רשימה שלהם במחברת.



- פסוק ה' - לנסות לברר מאילו חומרים הכינו את הבגדים ולהסביר כיצד השתמשו בזהב לצורך הכנת הבגדים (רש"י, פסוק ו' על ד"ה: "זהב תכלת וארגמן תולעת שני ושש משזר").

לעזרת המורה – נספח מצגת 'בגדי הכהונה'.

ו'-י"ד: האפוד

- רש"י בפסוק ו' מסביר היטב את מעשה האפוד. כדאי להיעזר בו, יחד עם השקופיות המתאימות. פסוקים י"ג - י"ד עוסקים בחיבור האפוד אל החושן.

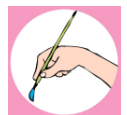
ט"ו-כ"א


- קריאה בקול על ידי המורה. התלמיד יזהה את שמות אבני החושן.
- אחרי הקריאה, לשאול: כמה פסוקים מוקדשים לחושן? מדוע? מה עניינו? ומתוך זה, לצאת להסבר על מראהו וכן על ייעודו וייחודו.

כ"ט-ל'

- אפשרות לפסוקי שינון/למידה על פה
- לסמן כמה פעמים מופיעה בפסוקים אלה המילה 'לב' בהטיותיה השונות? (שלוש פעמים) ומתוך זה, לצאת להסבר, שזה מבטא את עניין החיבור בין הכהנים לעם ובין העם לה'.
- הרהורים בנוגע לפירוש הביטוי "חושן המשפט" - איזה משפט עושים לפני החושן? (רש"י על פסוק טו)
- מה ההבדל בין החושן לאורים ותומים? איפה נמצא כל אחד, ומה תפקידו? (ניתן להיעזר במצגת)

הצעות להמחשה



- מדידת גודלו של החושן או בעזרת האצבעות או בעזרת סימון בסרגל על הדף - "זרת אורכו וזרת רוחבו" - הכוונה היא למרחק שבין האגודל לזרת במתיחת יד  מקסימלית (למתקדמים: זה חצי ממידת "אמה").
- אבנט - מביאים צעיף ארוך או מטפחת ארוכה לכיתה, ומבקשים מאחד התלמידים לעטוף בבגד זה את ראשו מבלי שהבגד ייגע ברצפה. הילד מתקשה, וכך מסבירים

שהכוהן היה צריך ללבוש בגד כזה (כדאי לקשור כמה מטפחות זו לזו. האבנט – אורכו היה ל"ב אמה - זה ארוך מאוד).

- מכינים תעודת זהות לכל בגד (אפשר בקבוצות / בזוגות) - ממה הוא עשוי? איך הוא נראה? ממה מכינים אותו? מה מספרו בסדר ההלבשה?
- אפשר לעשות מספר תחנות, בהן התלמידים עוברים ומכירים את הבגדים השונים (מומלץ: תחנה אחת לאפוד, אחת לחושן ואחת לציץ, ותחנה נוספת לכותונת, למצנפת ולאבנט ביחד).
- אפשר לחלק דף עם ציור של אדם משורטט, ודף נוסף עם הבגדים (ועל הילדים לגזור ולהדביק את הדפים).
- מצגת על בגדי הכוהנים - מצ"ב בנספח. את המצגת הכינה יעל דאר.
- הכנת החושן - מכינים מראש, לכל תלמיד בכיתה, שמינית בריסטול עם 12 ריבועים הדומים לאבני החושן. הריבועים מופיעים בחצי העליון של הבריסטול. כמו כן, כל ילד מקבל חצי שקף עם 12 ריבועים הדומים לאבני החושן. בכל אחד מהריבועים הנמצאים בשקף, רשומים שמות השבטים על פי הסדר. על הילדים לצבוע את האבנים המצוירות בדף, ואז לשים את השקף מעל שמינית הבריסטול עם האבנים. לאחר מכן, מחברים את השקף לבריסטול, ואת הבריסטול מקפלים לחצי. ברווח שנוצר מהצד, מכניסים את האורים ותומים. כדי להעשיר, אפשר לחבר למעלה גומיות או טבעות של מחזיקי מפתחות וכדומה, כדי להדגים כיצד זה היה תלוי על הכוהן.

מסרים והפנמה שיחה בכיתה על משמעות הבגדים ומה הבגדים מלמדים על האדם הלוּבש אותם (אפשר להזכיר: "אל תסתכל בקנקן..." וכן "כל תלמיד חכם שנמצא רבב על בגדו..." וכן "האדם יראה לעיניים..."). יש אפשרות לספר גם את הסיפור 'תנו כבוד לבגד' (מצורף בהרחבות).



מבט שלם

בסוף השיעור, נכין רשימה של בגדי הכוהן הגדול ושל בגדי כוהן הדיוט, וכן נזכיר היכן אנו עומדים - אחרי יציאת מצרים ("שלח את עמי") ולפני בניית המשכן ("ויעבדוני").



סיכום

1. אפשר לחזור לפעמון שנמצא (לעורר את התלמידים לדמיין כיצד הרגיש מי שאיבד אותו? ואם זה היה של הכהן, מי היה אחראי להכין לו רימון חדש?)



2. חשיבה משותפת - מה היו עושים עם בגדים שהתבלו? מכינים מהם פתילות למנורה או לאבוקות שהאירו בבית המקדש (אפשרות לפתח את עניין המחזור).

3. אפשר לחזור לפסוק מ"א כסיכום ("וְהִלְבַּשְׁתָּ אֶתְּם אֶת-אֶהָרָן אַחִיךָ וְאֶת-בְּנָיו אִתּוֹ וּמְשַׁחְתָּ אֹתָם וּמְלֹאֲתָ אֶת-יָדָם וְקִדְשְׁתָּ אֹתָם וְכָהֲנֹתוּ לִי") ולחתום את הפרק במשיחת הכוהנים וקידושם לעבודה במשכן. אפשר להבהיר שבעוד יותר מפרק, נראה את אוסף הפסוקים המדברים על הבגדים, והיום למדנו על חשיבות הבגדים בשירות במשכן. מכאן אנו לומדים שכאשר אנו באים לבית הכנסת או בשבת, עלינו להתלבש בבגדים מכובדים.

הרחבה והפניות למקורות נוספים:



<http://www.yeshiva.org.il/midrash/7031> - הרחבה בדבר משמעות המילים: "לכבוד ולתפארת".

תנו כבוד לבגד

סיפור עממי. עיבד: משה יהלום.

פעם הוזמן הרש"ה להתארח אצל גביר לסעודת שבת. מובן ששמח על ההזמנה, כי באותו יום לא אכל דבר, היות שהפרוטה לא הייתה מצויה בכיסו.

בשעה היעודה, הוא הגיע לבית הגביר, דפק על הדלת וביקש להיכנס.

המשרת פתח את הדלת ושאל את הרש"ה לרצונו.

"הוזמנתי על ידי הגביר לסעוד על שולחנו את סעודת ליל שבת", אמר הרש"ה וביקש להיכנס, כי היה רעב מאוד.

"מצטער, רב הרש"ה, אמר המשרת, שחסם בגופו את הכניסה, "אבל לא תוכל לסעוד על שולחנו של הגביר בבגדים הלא נאים שאתה לובש. מכובדים רבים הוזמנו לסעוד, והם לבשו את מיטב מחלצותיהם לכבוד הסעודה הזו. חזור לביתך, רב הרש"ה, החלף את בגדיך, וכך תוכל להיכנס."

"אם אין ברירה, אעשה כך", אמר הרש"ה, שהיה רעב ביותר. הוא שב לביתו, ולבש את בגדי השבת שלו, שלא היו מהודרים, אך לפחות מגוהצים, ונראו טובים יותר.

כשהוא לבוש בבגדי השבת שלו, שב הרשלה לבית הגביר ושוב דפק על הדלת. המשרת פתח את הדלת והביט בהרשלה: "אני רואה שהחלפת את בגדיך", אמר, "עכשיו תוכל להיכנס ולסעוד עם כולם."

נכנס הרשלה לחדר האוכל הגדול, וראה שולחן עמוס כל טוב. בראשו ישב הגביר, וסביבו הסבו מוזמנים רבים. כיסא אחד נשאר פנוי, ליד הגביר. הכיסא היה שמור להרשלה - הגביר רצה שהרשלה ישב לידו, כדי שישמע היטב את סיפוריו המשעשעים. התיישב הרשלה על הכיסא ליד הגביר.

"ברוכים הבאים ר' הרשלה", חייך אליו הגביר, "אנא אכול ושתה, ואחר ספר לנו סיפורים משעשעים."

"תודה", השיב הרשלה. הוא התיישב וקירב את הכיסא לשולחן, אך במקום לאכול, נטל את המזון והשליך אותו על בגדיו.

"בתיאבון, מעילי הנכבד", אמר הרשלה, והשליך מחית תפוח אדמה על מעילו.

"בתיאבון, חולצתי הלבנה", המשיך, וזרק כרעי עוף על חולצתו.

"בתיאבון, מכנסיי המכובדים", אמר, ושפך מרק על מכנסיו.

"רגע", עצר אותו הגביר בטרם ימשיך להתנהג בצורה כה מוזרה, "מה אתה עושה?"

"זה הרי ברור", השיב בחיך, "קודם, כשהגעתי, לא רציתם להכניסני בגלל בגדיי. עכשיו כשהחלפתי את בגדיי, הכנסתם אותי. מכאן אני יכול להבין, כי לא אני הוא זה שהוזמן לארוחה, אלא בגדיי..."

"בתיאבון, כובעי החשוב מאוד", סיים את דבריו, ושפך לתוך כובעו לפתן שזיפים.